

REGIONALIZAREA CA INSTRUMENTAR AL POLITICII DE DIVIZARE ÎN ENTITĂȚI TERITORIALE ȘI CADRU DE PLANIFICARE, EVALUARE ȘI IMPLEMENTARE A POLITICII ECONOMICE REGIONALE

Eugeniu URSACHI

Ministerul Economiei și Comerțului

The state, in order to ensure the regional economic policy implementation, uses the territory division in administrative-territorial units, bigger geographical formation, as a main tool in achieving its leading and managing functions. Therefore, through the regionalization process the state ensures itself a process within which implements strategic planning measures of developing some specific territories, restraining and balancing market effects.

Reieșind din totalitatea expunerilor cercetate din literatura de specialitate, procesele de regionalizare în aspectul structurării teritoriale ar putea fi divizate și apoi analizate prin prisma a trei componente:

- I. Componenta juridico-administrativă
 - Organizarea teritorială în unități administrativ-teritoriale
- II. Componenta economico-geografică
 - Regiune omogenă
 - Regiune nodală (polarizată)
 - Regiuni pentru planificare (programare)
 - Regiune sistem
 - Regiune de dezvoltare
 - Regiune transfrontalieră
- III. Componenta statistică
 - Regiune statistică în Statele membre ale UE

I. Componenta juridico-administrativă constă în constituirea elementelor spațiale alcătuitoare a oricărui stat – proces cunoscut din timpuri mai vechi. Spre exemplu, începând cu secolul XIV, Republica Moldova a trecut prin mai multe etape de divizare administrativ-teritorială, care a avut la bază diferite criterii în determinarea structurii spațiale, dar decisive, în trecutul istoric acestea fiind existența drumurilor și a orașelor.

Se poate afirma că cele mai caracteristice momente ale acestui proces apar în Basarabia în prima jumătate a secolului XIX, când populația crește de la 240 mii locuitori (anul 1812) la 1 milion de locuitori către anul 1856.

Ca teritoriu al Rusiei, Basarabia în anii 1812-1828 a fost administrată de un guvernator militar ce colabora cu un sfat boieresc. În 1818 regiunea a primit statutul de regiune de graniță (oblastie), iar centrul său a fost stabilit la Chișinău; în perioada 1828-1871 devine o gubernie în cadrul Imperiului Rus. În 1817 avea o suprafață de 45630 km și o populație în număr de 482630 locuitori.

În aspect administrativ-teritorial, în 1813 sunt create 9 ținuturi, precum: Hotin, Iași, Soroca, Orhei, Bender, Hotarniceni, Codru, Grecani, Tomarovo; în 1818 sunt numai 6 ținuturi: Hotin, Iași (din 1887 este reorganizat în Bălți), Orhei, Bender, Ismail, Akkerman.

Din 1828 ținuturile au fost denumite județe și aprobate ca fiind Hotin, Orhei, Iași, Bender, Akkerman, Ismail; în 1830 este creat județul Leova (în 1835 este reorganizat în județul Cahul), în 1836 – județele Soroca și Chișinău, în 1857 – județul Comrat (a existat un an). În 1887 existau 8 județe: Hotin, Soroca, Orhei, Bender, Chișinău, Akkerman, Bălți și Ismail [1].

În 1905 gubernia Basarabia avea o populație de 2236,9 mii locuitori și un teritoriu de 44399 km pătrați [2].

Din 1918 până în 1940 Moldova este parte a Regatului Român, menținându-se județele precedente [3].

Totodată, la 12 octombrie 1924 în componența Ucrainei Sovietice a fost creată Republică Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească (RASSM), capitală fiind or.Balta, iar din 1929 or.Tiraspol.

Conform recensământului din 17.12.1926, RASSM avea o populație de 572 mii locuitori, fiind structurată în 11 raioane (Ananiev, Balta, Bârzula, Grigoriopol, Dubăsari, Camenca, Crut, Ocna Roșie, Râbnița, Slobodzeia, Tiraspol). La sfârșitul anului 1926 teritoriul autonomiei era de 8429 km pătrați; deci, comparativ cu a.1924, s-a majorat cu 23,7%, iar populația în acești doi ani a crescut cu 153 mii persoane (26,7%) [4].

În 1939 populația RASSM era de 599,2 mii locuitori, fiind structurată în 14 raioane (Ananiev, Balta, Grigoriopol, Valea Guțului, Dubăsari, Camenca, Codâm, Pesceanca, Kotovsc, Ocna Roșie, Râbnița, Cerneansc, Slobodzeia, Tiraspol) și orașul Tiraspol [5].

În 1940 a fost formată Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (RSSM) cu un teritoriu de 8,5 mii km pătrați și cu o divizare administrativ-teritorială județeană. În componența RSSM au intrat 12 unități administrative: 6 foste județe ale Basarabiei (Bălți, Bender, Cahul, Chișinău, Orhei, Soroca) și 6 raioane ale RASSM (Tiraspol, Râbnița, Dubăsari, Grigoriopol, Slobodzeia, Camenca). Trei județe ale Basarabiei (Ismail, Akkerman, Hotin) și cinci raioane ale RASSM au intrat în componența Republicii Sovietice Socialiste Ucrainene [6].

În august 1940 din cadrul RASSM către RSSM au trecut 3,9 mii km pătrați (45,88%), 310733 locuitori (51,86%), iar Ucrainei 4,6 mii km pătrați, 288423 locuitori [7].

Schimbările în structura administrativ-teritorială continuă și în perioada de după război:

- ✓ în mai 1948 a doua sesiune a Sovietului Suprem al RSSM a lichidat județele și a format pe teritoriul republicii 60 raioane;
- ✓ în 1956 numărul de raioane s-a micșorat, inițial până la 46, constituind în 1958 – 40; în 1959 – 35. Tot atunci apăruse și ideea de a uni raioanele în 4 okruguri (Bălți, Chișinău, Tiraspol și Cahul), care au existat, însă, puțin timp;
- ✓ în 1963 a avut loc consolidarea raioanelor și reducerea numărului acestora până la 18 unități, ca apoi în 1964 să devină 26 raioane; în 1966 – 31, în 1969 – 32, în 1972 – 33 și în 1987 – 40 raioane;
- ✓ în 1990 Sovietul Suprem al RSSM, reieșind din Declarația despre Suveranitate, a aprobat Hotărârea cu privire la perfecționarea organizării administrativ-teritoriale a țării și a ordonat Comisiei pentru problemele autoadministrării locale de a înainta propuneri, reieșind din necesitatea de a avea unități județene;
- ✓ în 1998, după șapte ani de la decizia respectivă, a fost stabilită divizarea teritoriului Republicii Moldovei pe județe (10 județe), municipiul Chișinău, plus UTA Găgăuzia; în Transnistria s-au păstrat 5 raioane și 2 orașe;
- ✓ în 2003 practic are loc întoarcerea la 40 raioane (32 – pe malul drept al Nistrului), plus UTA Găgăuzia (3 raioane interne) și teritoriul de pe malul stâng al Nistrului – 5 raioane.

În prezent, divizarea teritoriului țării în unități administrativ-teritoriale are drept cadru juridic Legea nr.764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova (cu modificările, completările operate prin Legea nr.37-XV din 14.02.03, în vigoare din 21.03.03; Legea nr.1078-XV din 24.05.2002 „Cu privire la modul de aplicare a Legii nr.764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova și a Legii nr.781-XV din 28 decembrie 2001 pentru modificarea, completarea Legii nr.186-XIV din 6 noiembrie 1998 privind administrația publică locală”).

Această lege este chemată să asigure realizarea principiilor autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, asigurării accesului cetățenilor la organele puterii și consultării lor în problemele locale de interes deosebit. Prin legea menționată este instituită o structurare a teritoriului național în două niveluri. Din primul nivel fac parte satele (comunele), orașele și municipiile, iar din cel de-al doilea – raioanele, municipiul Chișinău și unitatea teritorială autonomă cu statut juridic special Găgăuzia. Toate unitățile administrativ-teritoriale au personalitate juridică.

Organizarea administrativă de nivelul doi se întemeiază pe prevederile art.110 din Constituția Republicii Moldova și pe prevederile Legii nr.764-XV din 2001 care, prin art.10, definește *raionul* ca unitate administrativ-teritorială constituită din sate (comune) și orașe, unite prin teritoriu, relații economice și social-culturale.

Satul este o unitate administrativ-teritorială care cuprinde populația rurală unită prin teritoriu, condiții geografice, relații economice, social-culturale, tradiții și obiceiuri.

Două sau mai multe sate, în funcție de condițiile economice, social-culturale, geografice și demografice, se pot uni formând o singură unitate administrativ-teritorială, numită comună.

Comuna este o unitate administrativ-teritorială care cuprinde populația rurală unită prin comunitate de interese și tradiții.

Orașul este o unitate administrativ-teritorială mai dezvoltată decât satul din punct de vedere economic și social-cultural, care cuprinde populația urbană, cu structuri edilitar-gospodărești, industriale și comerciale corespunzătoare, a cărei populație în mare parte este încadrată în industrie, în sfera deservirii publice și în diferite domenii de activitate intelectuală, în viața culturală și politică. În condițiile legii, unele orașe pot fi declarate municipii.

Conform organizării administrative a teritoriului integrat al Republicii Moldova, în prezent sunt 1679 de localități, inclusiv 5 municipii (Chișinău, Bălți, Bender, Comrat și Tiraspol), 60 orașe, 39 localități din componența orașelor (municipiilor), 917 sate reședințe – satul în care își are sediul consiliul sătesc (comunal), 658 localități din componența comunelor (cu excepția satelor de reședință) [8].

II. Componenta economico-geografică în contextul divizării teritoriale este privită alături de cea juridico-administrativă cu elementul structural unitate administrativ-teritorială și noțiunea de regiune.

Savantul geograf Pompei Cocean notează că „termenul regiune și-a făcut cu dificultate loc în arsenalul noțiunilor geografice, echivalentul său fiind în antichitate topicul latin de „pagi” sau cel galic „pays”, prin care erau definite teritorii aparținând diverselor triburi, cu toate caracteristicile lor naturale și antropice. Forma actuală provine din aceeași limbă, unde „regio, regionis” are semnificația de conducere, dirijare, ordonare a unor realități spațiale. Neologismul „regionalism” este inclus, în premieră, de Littré în dicționarul său editat la 1877 (după J.F. Gravier, 1970)” [9]. Pentru același autor, regiunea reprezintă o mare întindere de țări: „regiunea, în raport cu țara, indică o serie de lucruri indeterminate. Europa este o regiune și nu o țară. Franța este o țară și nu o regiune” [10].

Regiunea, din perspectivă globală, înseamnă aria geografică care include mai multe state (Regiunea Balcanilor, Regiunea Orientului Apropiat etc.). Geografia regională abordează regiunea ca componentă sintetică, de maximă generalitate și esențializare a fenomenelor și proceselor dintr-un teritoriu dat. Regiunile geografice au la bază în principal criterii naturale, uniformități fizico-geografice [11].

Deci, în baza celor expuse mai sus, regiunea determinată geografic poate fi definită ca o parte din teritoriul unei țări ce se specifică prin trăsături de ordin istoric, cultural, economic, social, iar ca determinare administrativă – prin competențe administrativ-instituționale, care îi redau o anumită autonomie comparativ cu autoritatea centrală.

Metoda clasică de conceptualizare a regiunilor, după cum menționează savanta Daniela Luminița Constantin [12] (cu referință la savantul H.W. Richardson [13]), distinge trei tipuri de structurare a acestora – regiuni omogene, regiuni nodale (polarizate) și regiuni pentru planificare (programare).

III. Componenta statistică este reprezentată de regiunile statistice care sunt menite a facilita procesul de colectare, transmitere și publicare a datelor statistice. Ca regiuni statistice, teritorii în vederea cunoașterii în baza datelor statistice a procesului de dezvoltare regională, poate fi Uniunea Europeană, în cadrul căreia se lucrează foarte activ la perfectarea criteriilor de definire, delimitare a acestora.

În cadrul Comunității Europene sunt aplicate nomenclatoarele statistice ale Oficiului de Statistică al Uniunii Europene (EUROSTAT) [14]: Nomenclatorul de clasificare teritorială NUTS [15] și Nomenclatorul „Regiunile statistice ale statelor EFTA și Central Europene” [16].

Uniunea Europeană a stabilit un cadru juridic referitor la diviziunea geografică a teritoriului său pentru armonizarea colectării, transmiterii și publicării statisticii naționale și comunitare. Implicarea statisticilor regionale într-un nomenclator comun – Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice (NUTS), care este folosit din anul 1988, permite asigurarea unei stabilități în timp și precizează procedurile de modificare pe viitor.

Nomenclatorul actual NUTS a subdivizat teritoriul UE-25 în 89 regiuni de nivelul NUTS 1 în 254 regiuni de nivelul NUTS 2 și în 1214 regiuni de nivelul NUTS 3. Nivelul unităților administrative locale (UAL) a fost fixat. Nivelul UAL superior (nivelul UAL 1 nu este definit, cu excepția următoarelor țări: Finlanda, Grecia, Irlanda, Luxemburg, Portugalia, Regatul Unit) și este compus din 98433 comunități [17].

Totuși, în pofida multiplelor forme de clasificare a regiunilor, este de menționat că în practică nu sunt metodologii unice de delimitare spațială, existând numai criterii de aplicare în baza unor atribute fizice (geografie, climă), culturale (limbă, etnicitate, istorie), economico-sociale (resurse materiale, activități specifice), religie. De aceea, în dependență de obiectivele trasate, limitele naturale, istorice, administrative, statul alege și primește decizia respectivă de creare a regiunilor.

Divizarea teritorială în regiuni urmărește ca scop planificarea strategică și realizarea unei dezvoltări social-economice teritoriale echilibrate pe întreg teritoriul țării. Aceasta se referă nu numai la implementarea unor măsuri și acțiuni de dezvoltare a regiunilor ce rămân în urmă, ci și la acele care ar viza reducerea gradului de suprasolicitare a infrastructurii urbane, reducerea nivelului de sărăcie urbană și rurală, precum și, pe termen lung, integrarea mai eficientă a proceselor de amenajare a teritoriului cu cele de planificare economică, în special prin utilizarea mai eficientă a potențialului funciar.

Procesul de planificare regională este determinat, în principiu, de două componente principale:

- 1) componenta economico-socială, menită să asigure o dezvoltare regională echilibrată și durabilă, să diminueze disparitățile existente în cadrul fiecărei regiuni; componenta care caracterizează regiunea luată aparte este denumită dimensiune microteritorială, iar cea care vizează relațiile dintre regiuni – dimensiune macroteritorială;
- 2) componenta fizică se referă la problemele amplasării teritoriale a forțelor de producție, a infrastructurilor sociale, fizice.

Menirea planificării strategice regionale este folosirea avantajelor regiunii (vecinătatea principalelor piețe de desfacere a mărfurilor, nivelul dezvoltării infrastructurii, situația demografică etc.). Totodată, accentul se pune pe crearea noilor condiții de dezvoltare, inclusiv a instituțiilor bancare, de asigurare, consultative, investiționale, telecomunicații, pregătirea specialiștilor. Sarcina constă în neutralizarea momentelor slabe și în dezvoltarea celor pozitive. Ca document strategic se prezintă Strategia dezvoltării regionale, concentrată asupra perspectivelor regiunii în cauză, pe fiecare sector economic fiind necesară stabilirea obiectivelor-cheie. Acest document stabilește prioritățile și resursele necesare realizării obiectivelor pentru dezvoltare, punctele orientative pentru antreprenoriat și investitori.

Deși fiecare regiune are specificul problemelor sale, căile de stabilizare și dezvoltare sunt asemănătoare. Problema de bază a strategiei regionale, precum și a celei naționale, este cea referitoare la creșterea economică și reducerea sărăciei. În lucrările de elaborare a strategiei în prim-plan se situează problemele de ordin economic: atragerea investițiilor, organizarea noilor forme de producere, reînnoirea structurii de producere, crearea noilor locuri de muncă.

În practica planificării strategice a Republicii Moldova pot fi menționați următorii pași principali făcuți în ce privește abordarea problematicii din acest domeniu:

1. Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă. Moldova XXI sub egida Programului Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și a Consiliului Economic Suprem de pe lângă Președinția Republicii Moldova a ținut să evalueze potențialul de dezvoltare a Republicii Moldova și direcțiile strategice pentru dezvoltarea socioeconomică a țării – anul 2000;
2. Strategia de dezvoltare social-economică a Republicii Moldova pe termen mediu (până în anul 2005) – Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.1415 din 19.12.2001 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.5-8/35 din 10.01.2002);
3. Strategia preliminară de reducere a sărăciei – Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.524 din 24.04.2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.65/670 din 18.05.2002);
4. Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (2004-2006) – Legea privind aprobarea Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (2004-2006) nr.398-XV din 02.12.2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.5-12/44 din 14.01.2005).

În istoria procesului de elaborare și implementare a documentelor de planificare strategică putem distinge două etape: prima etapă – din 2000 până în 2002, când a fost studiată practica internațională de elaborare, cadrul instituțional, participativ, identificate mecanismele de realizare și primele încercări de elaborare a strategiilor de dezvoltare durabilă; a doua etapă, calitativ nouă, 2003-2007 – elaborarea SCERS, implementarea, monitorizarea și evaluarea.

Reieșind din faptul că în decembrie 1999 Consiliul Băncii Mondiale și al Fondului Monetar Internațional aprobă abordarea Actului Strategiei Reducerii Sărăciei (*PRSP Poverty Reduction Strategic Paper*) pentru reducerea sărăciei în țările cu venit scăzut și Strategia PRSP prezintă planuri comprehensibile, axate pe rezultat și servesc drept cadru al politicilor și programelor naționale, începând cu anul 2000 a fost lansat procesul de elaborare a documentelor strategice, îndeosebi referitor la problema reducerii sărăciei.

Cadrul instituțional, nemijlocit, al SCERS a fost format din două componente majore:

1. Președinția, Parlamentul, Guvernul și agențiile specializate cu funcțiile de elaborare a documentului și antrenarea diferitelor grupuri și instituții interesate din cadrul statului. În calitate de organ suprem, prin Decret al Președintelui Republicii Moldova, a fost constituit Consiliul Național pentru Dezvoltarea Durabilă și Reducerea Sărăciei (CNDDRS). În calitate de organ executiv al CNDDRS a fost desemnat, prin hotărâre de Guvern, Comitetul Interministerial pentru Dezvoltarea Durabilă și Reducerea Sărăciei (CIDDRS).

2. Lideri de opinie, persoane de referință din cadrul societății civile, reprezentanți ai mediilor de afaceri și ai comunității academice cu atribuții de asigurare a participării tuturor segmentelor societății civile la elaborarea SCERS. Această componentă este reprezentată de către Consiliul pentru Participare la elaborarea SCERS (CP), creat în septembrie 2002 cu concursul Băncii Mondiale și al Guvernului. Componenta nominală a consiliului în cauză, precum și regulamentul acestuia au fost aprobate prin hotărâre de Guvern. În componența Consiliului pentru Participare intră reprezentanți ai Parlamentului, Președinției, Guvernului, societății civile, organismelor internaționale. În calitate de organ executiv al Consiliului pentru Participare a fost instituită Unitatea de Implementare a Grantului Băncii Mondiale (UIG) pentru elaborarea SCERS, care și-a început activitatea la 1 mai 2003. UIG administrează mijloacele financiare acordate din fondul fiduciar internațional pentru susținerea procesului de elaborare a SCERS.

La etapa inițială, procesul de elaborare s-a caracterizat prin necesitatea de elaborare a Strategiei ca viziune de viitor asupra dezvoltării social-economice a țării, a unor obiective transparente și acceptate de întreaga societate.

În ce privește componenta regională a SCERS, se poate relata că politica de dezvoltare regională a fost axată pe următoarele obiective principale:

- 1) dezvoltarea social-economică echilibrată și durabilă pe întreg teritoriul țării și reducerea deosebirilor în dezvoltarea social-economică dintre regiuni, în special dintre centru și periferie;
- 2) amplificarea potențialului de resurse pentru soluționarea problemelor ce țin de dezvoltarea social-economică a regiunilor;
- 3) acordarea de sprijin autorităților administrației publice locale în activitățile de dezvoltare social-economică a teritoriilor și coordonarea acestor activități cu programele de dezvoltare naționale, sectoriale și teritoriale;
- 4) realizarea unui progres semnificativ în soluționarea problemei transnistrene și în reintegrarea țării în baza respectării suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

Întru executarea art.3 al Legii nr.398–XV din 2 decembrie 2004 privind aprobarea Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (2004–2006), Guvernul, prin Hotărârea nr.116 din 03.02.2005, a determinat rolurile și responsabilitățile autorităților administrației publice centrale și locale privind ajustarea programelor de dezvoltare economică și socială și a planurilor de acțiuni la obiectivele, prioritățile și politicile expuse în Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei. Responsabili pentru coordonarea procesului de monitorizare și evaluare la nivel local au fost desemnate Unitățile de Monitorizare și Implementare (UMIS). În total, în cadrul acestor unități de lucru au fost atrași circa 300 de specialiști.

Ministerul Economiei și Comerțului a recomandat ca în structura UMIS regionale să fie incluși specialiști din diferite domenii, inclusiv din cel social, reprezentanți ai instituțiilor și organizațiilor cu preocupări relevante în domeniul SCERS, în funcție de specificul local.

În cadrul procesului de implementare a SCERS regional s-au purtat discuții privind identificarea priorităților regionale pentru monitorizarea și evaluarea SCERS. În baza analizei planurilor de acțiuni ale consiliilor raionale și municipale au fost efectuate ajustări, perfectări ale planurilor de acțiuni, ale obiectivelor generale, priorităților strategice regionale, măsurilor, acțiunile consiliilor raionale și municipale de obținere fiind corelate cu ale celor naționale.

La etapa de monitorizare și evaluare a SCERS au fost considerate trei părți componente ale sistemului de monitorizare și evaluare a SCERS, inclusiv regional:

1. Monitorizarea intrărilor (inputurilor)
 - Reforma procesului bugetar pentru a trece la finanțarea pe programe
 - Studii specifice pentru urmărirea cheltuielilor de la momentul alocării acestora până la destinatarul final
2. Monitorizarea cantitativă și calitativă a implementării acțiunilor și subacțiunilor SCERS (indicatori intermediari și finali)
 - Rapoarte trimestriale
 - Raportul anual
 - Monitorizarea indicatorilor SCERS, ODM
 - Monitorizări participative (mese rotunde la nivel central și regional)
 - Brainstorminguri ad hoc

3. Evaluarea impactului politicilor

- Raportul anual cu propuneri de îmbunătățire a capacităților pentru analiza impactului politicilor sectoriale și regionale
- Selectarea domeniilor de analiză (structura raportului) – consultarea Consiliului Național și a Consiliului de Participare
- Evaluări participative.

În prezent, conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.1495 din 28.12.2006 „Cu privire la procesul de elaborare, implementare, monitorizare și evaluare a Planului de Dezvoltare a Republicii Moldova pe anii 2008-2011” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.203-206/1595 din 31.12.2006), a fost inițiat un nou proces de planificare strategică, ținându-se cont că documentele principale de planificare a politicilor pe termen mediu (Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei și Planul de Acțiuni „Republica Moldova - Uniunea Europeană”) expiră la finele anului 2007.

Ca document de planificare strategică și programare multianuală, Planul Național de Dezvoltare are, printre altele, menirea de a atinge obiectivele de dezvoltare regională, de a reduce disparitățile existente în dezvoltare economică și socială din spațiul național.

PND este structurat pe două niveluri, național și regional, conține obiectivele prioritare de dezvoltare, sectoriale și regionale și reflectă strategiile respective, inclusiv Strategia Națională de Dezvoltare Regională. PND va include prioritățile de dezvoltare regională armonizate cu obiectivele principale naționale în vederea obținerii obiectivului global al politicii regionale de reducere a disparităților economice și sociale (urban-rural, capitală și alte teritorii, intraregiuni), a declinului masiv al centrelor raionale, precum și de prevenire a apariției unor noi dezechilibre și realizarea unui echilibru spațial. Principalul este că prioritățile naționale se completează prin specificul regional.

Documentul menționat mai sus este principalul instrument de orientare a politicii naționale spre diminuarea disparităților de dezvoltare la nivel național, inclusiv regional, de sporire a competitivității regionale și se bazează pe principiul de parteneriat, pe colaborarea cu sectorul privat, mediul academic. În baza analizei SWOT vor fi stabilite prioritățile (scopurile principale) specifice fiecărei regiunii, va fi elaborat planul de acțiuni pe anii 2007-2011, propuneri de proiecte investiționale care pot asigura avantaje competitive regiunii.

Concluzii și propuneri

Strategiile elaborate în precedent, atât la nivel național, cât și sectorial, au permis acumularea unei anumite experiențe referitor la planificarea strategică. Totodată, acestea au identificat și unele probleme, precum expunerea politicii de dezvoltare regională, estimarea costurilor indicative ale acțiunilor prioritare în cadrul SCERS, care a fost un exercițiu intensiv de apreciere a legăturilor dintre măsurile planificate și cele din cadrul CCTM (cadru de cheltuieli pentru finanțarea din bugetul de stat), stabilind acțiunile pentru care finanțarea nu este asigurată.

Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei 2004-2007 a influențat esențial și a lărgit orizontul elaborării PND 2008-2011.

Economia țării prezintă un mecanism dereglat, impunându-se cu necesitate implicarea decisivă a statului în procesul de reforme, îndeosebi în sfera socială. Cu cât mai mari sunt discrepanțele economice, cu atât mai esențial este rolul statului în aplicarea măsurilor respective de funcționare stabilă și relansare în perspectivă.

În aceste condiții de trecere la economia piață, ca mecanism eficient de dirijare și coordonare, reglare economică de către stat este planificarea strategică, fiind necesare următoarele acțiuni de bază:

- 1) combinarea efectivă a metodelor și pârgurilor economice de piață la nivel macro, mezo (regional și sectorial într-o unică corelare) și microeconomic;
- 2) introducerea în lucrările statistice a estimării PIB-ului în aspect regional, fapt ce va contribui la estimarea și previziunea potențialului și a perspectivelor dezvoltării regionale;
- 3) elaborarea și aprobarea de Guvern a modelului de dezvoltare regională a Republicii Moldova, posibil a celui de dezvoltare policentrică prin transformarea centrelor raionale sau a rețelei de 12 orașe mici (ce deja s-a conturat) în poli de creștere economică și socială, spații de influență și atractivitate regională și transnațională, ceea ce ar corespunde și noilor orientări ale Comisiei Europene în acest aspect.

Referințe:

1. www.bessarabia.ru/socium.htm
2. Брокгауз и Ефрон, том 4д (1907, с.935, II-IV).
3. http://ro.wikipedia.org/wiki/Republica_Moldova.
4. Галущенко О. Население Молдавской АССР (1924-1940 гг.) - Кишинев: Типография Академии Наук Молдовы, 2001, с.12, 43.
5. Ibidem, p.47.
6. Ibidem, p.34.
7. Ibidem, p.48.
8. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Anuarul statistic al Republicii Moldova. - Chișinău, 2006.
9. Gravier J.F. La question regionale. - Paris: Flammarion, 1970.
10. Cocean P. Geografie regională. Ediția a II-a. - Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2005.
11. Ibidem.
12. Constantin D.L. Economie regională. - București: Oscar Print, 1998, p.13-14.
13. Richardson H.W. Regional and Urban Economics, Pittman, 1979.
14. EUROSTAT – Biroul European de Statistică, producătorul major de informații pentru Uniunea Europeană. Cel mai important, el a instituit o politică exigentă pentru schimbul de informații.
15. Sistemul de clasificare teritorială NUTS (Nomenclature of Units of Territorial Statistics) este prevăzut de Regulamentul 1059/2003, din 26 mai 2003.
16. Nomenclatorul „Regiunile statistice ale statelor EFTA și Central Europene” este definit pe baza unor criterii similare celor folosite la stabilirea Nomenclaturii NUTS.
17. <http://europa.eu/scadplus/leg/fr/lvb/g24218.htm>

Prezentat la 13.06.2007